

2022 m. birželio 9 d., ketvirtadienis

P9_TA(2022)0243

Pasaulinės grėsmės teisei į abortą: tikimybė, kad Aukščiausiasis Teismas panaikins teises į abortą JAV

2022 m. birželio 9 d. Europos Parlamento rezoliucija „Pasaulinės grėsmės teisei į abortą: tikimybė, kad Aukščiausiasis Teismas panaikins teises į abortą JAV“ (2022/2665(RSP))

(2022/C 493/12)

Europos Parlamentas,

- atsižvelgdamas į 1966 m. Tarptautinį pilietinių ir politinių teisių paktą,
- atsižvelgdamas į 1966 m. Tarptautinį ekonominių, socialinių ir kultūrinių teisių paktą,
- atsižvelgdamas į 1979 m. Konvenciją dėl visų formų moterų diskriminacijos panaikinimo,
- atsižvelgdamas į 1965 m. Tarptautinę konvenciją dėl visų formų rasinės diskriminacijos panaikinimo,
- atsižvelgdamas į 1989 m. JT vaiko teisių konvenciją,
- atsižvelgdamas į 1984 m. Jungtinių Tautų konvenciją prieš kankinimą ir kitokį žiaurų, nežmonišką ar žeminantį elgesį ar baudimą,
- atsižvelgdamas į 2006 m. JT neįgaliųjų teisių konvenciją,
- atsižvelgdamas į JT darnaus vystymosi tikslus, dėl kurių susitarta 2015 m., visų pirma į 1, 3 ir 5 tikslus – atitinkamai skurdo panaikinimą, gerą sveikatą bei gerovę ir lyčių lygybę,
- atsižvelgdamas į 1995 m. Pekino veiksmų platformą ir į jos peržiūros konferencijų rezultatus,
- atsižvelgdamas į 1994 m. Tarptautinę konferenciją gyventojų ir vystymosi klausimais, vykusią Kaire, į jos veiksmų programą ir peržiūros konferencijų rezultatus,
- atsižvelgdamas į 2019 m. Nairobyje įvykusį aukščiausio lygio susitikimą „ICPD+25 – spartesnis pažado įgyvendinimas“ ir į suinteresuotųjų subjektų įsipareigojimus dėl lytinės ir reprodukcinės sveikatos bei teisių,
- atsižvelgdamas į 2020 m. JT vyriausiojo žmogaus teisių komisaro biuro (OHCHR) informacijos seriją apie lytinę ir reprodukcinę sveikatą bei teises,
- atsižvelgdamas į 1950 m. Europos žmogaus teisių konvenciją,
- atsižvelgdamas į 2015 m. Pasaulio sveikatos organizacijos (PSO) gaires „Saugus abortas: sveikatos priežiūros sistemų techninės ir politinės gairės“,
- atsižvelgdamas į 2022 m. kovo 8 d. PSO gaires „Aborto paslaugų gairės“,
- atsižvelgdamas į 2021 m. rugsėjo 14 d. OHCHR pareiškimą „JT ekspertai smerkia tolesnius išpuolius prieš teisę į saugų abortą ir Aukščiausiojo Teismo pritarimą“,
- atsižvelgdamas į 2022 m. kovo mėn. JT gyventojų fondo (UNFPA) ataskaitą dėl pasaulio gyventojų padėties, pavadintą „Matyti nematomą. Būtinybė imtis veiksmų per nesprenžiamą neplanuoto nėštumo krizę“,

2022 m. birželio 9 d., ketvirtadienis

- atsižvelgdamas į 2022 m. gegužės 6 d. Pew tyrimų centro ataskaitą „Kebli padėtis dėl abortų Amerikoje“,
- atsižvelgdamas į Jungtinių Amerikos Valstijų Konstituciją,
- atsižvelgdamas į sprendimą byloje *Roe prieš Wade*, 410 US 113 (1973),
- atsižvelgdamas į pradinį Jungtinių Amerikos Valstijų Aukščiausiojo Teismo narių daugumos nuomonės projektą Nr. 19-1392 ⁽¹⁾, kurį 2022 m. vasario mėn. parengė teisėjas Samuel Alito byloje *Thomas E. Dobbs, State Health Officer of the Mississippi Department of Health, ir kt. prieš Jackson Women’s Health Organization ir kt.* ir kuris pateko į žiniasklaidą 2022 m. gegužės mėn.,
- atsižvelgdamas į 2021 m. rugsėjo mėn. Senato įstatymo projektą Nr. 8 (SB 8) ir su juo susijusį Atstovų rūmų įstatymo projektą Nr. 1515 (HB 1515) Teksase „Dėl abortų, įskaitant abortus po to, kai buvo nustatytas negimusio vaiko širdies plakimas; dėl leidimo pasinaudoti teise pareikšti privatinės civilinės teisės ieškinį“,
- atsižvelgdamas į 2014 m. Europos Tarybos konvenciją dėl smurto prieš moteris ir smurto šeimoje prevencijos ir kovos su juo,
- atsižvelgdamas į Europos Sąjungos sutarties 2 straipsnį,
- atsižvelgdamas į 2009 m. Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartiją (Chartiją),
- atsižvelgdamas į savo 2021 m. spalio 7 d. rezoliuciją dėl Teksaso valstijos (JAV) abortų įstatymo ⁽²⁾,
- atsižvelgdamas į savo 2021 m. birželio 24 d. rezoliuciją dėl lytinės ir reprodukcinės sveikatos bei teisių padėties Europos Sąjungoje, kiek tai susiję su moterų sveikata ⁽³⁾,
- atsižvelgdamas į 2021 m. lapkričio 11 d. savo rezoliuciją dėl pirmųjų *de facto* abortų uždraudimo Lenkijoje metinių ⁽⁴⁾,
- atsižvelgdamas į 2019 m. vasario 13 d. savo rezoliuciją dėl priešiškos reakcijos į moterų teises ir lyčių lygybę ES ⁽⁵⁾,
- atsižvelgdamas į 2021–2025 m. ES veiksmų planą dėl lyčių lygybės ir moterų įgalėjimo išorės santykių srityje (LLVP III),
- atsižvelgdamas į savo 2021 m. vasario 11 d. rezoliuciją dėl būsimų iššūkių, susijusių su moterų teisėmis Europoje: praėjus daugiau nei 25 metams po Pekino deklaracijos ir veiksmų platformos ⁽⁶⁾,
- atsižvelgdamas į savo 2022 m. gegužės 5 d. rezoliuciją dėl karo prieš Ukrainą poveikio moterims ⁽⁷⁾,
- atsižvelgdamas į Darbo tvarkos taisyklių 132 straipsnio 2 dalį,

⁽¹⁾ <https://www.politico.com/news/2022/05/02/supreme-court-abortion-draft-opinion-00029473>

⁽²⁾ OL C 132, 2022 3 24, p. 189.

⁽³⁾ OL C 81, 2022 2 18, p. 43.

⁽⁴⁾ OL C 205, 2022 5 20, p. 44.

⁽⁵⁾ OL C 449, 2020 12 23, p. 102.

⁽⁶⁾ OL C 465, 2021 11 17, p. 160.

⁽⁷⁾ Priimti tekstai, P9_TA(2022)0206.

2022 m. birželio 9 d., ketvirtadienis

- A. kadangi, PSO teigimu, abortai yra esminis visapusiškų sveikatos priežiūros paslaugų elementas ir apie 45 % visų abortų yra nesaugūs, iš kurių 97 % atliekama besivystančiose šalyse⁽⁸⁾; kadangi, UNFPA duomenimis⁽⁹⁾, kasmet įvyksta maždaug 121 milijonas neplanuotų nėštumų ir daugiau kaip 60 % jų baigiasi abortais; kadangi pastaraisiais metais lytinės ir reprodukcinės sveikatos bei teisių ir moterų savarankiškumo priešininkai turėjo didelės įtakos nacionalinei teisei ir politikai, o pasauliniu lygmeniu, įskaitant kelias valstybes nares, imtasi nepažangių iniciatyvų; kadangi kraštutinių dešiniųjų iškilimas taip pat prisideda prie to, kad moterų teisės į abortus srityje einama atgal, ir tai pasireiškia visame pasaulyje;
- B. kadangi, Moterų diskriminacijos panaikinimo komiteto pastebėjimu, abortų paslaugų kriminalizavimas neatlieka jokios atgrasomosios funkcijos; kadangi, kaip pažymėjo JT darbo grupė moterų ir mergaičių diskriminacijos klausimais, kai abortai yra kriminalizuojami ir jiems taikomi teisiniai apribojimai, saugus nėštumo nutraukimas nėra įmanomas visoms moterims dėl jų socialinės ir ekonominės padėties ir dėl to tampa palankesnes socialines ir ekonomines sąlygas turinčių moterų privilegija, o moterys, turinčios ribotus išteklius, yra priverstos griebtis nesaugių ir slaptų abortų, keliančių pavojų jų gyvybei ir sveikatai; kadangi, PSO teigimu, „nesaugių abortų dalis yra gerokai didesnė šalyse, kuriose abortų įstatymai yra griežtai ribojantys, nei šalyse, kuriose įstatymai yra mažiau ribojantys“⁽¹⁰⁾;
- C. kadangi nesaugūs abortai yra pagrindinė, bet išvengiama gimdyvių mirtingumo ir sergamumo priežastis; kadangi nepakankamos galimybės naudotis saugiu ir teisėtu abortų paslaugomis yra labai svarbus visuomenės sveikatos ir žmogaus teisių klausimas; kadangi abortų uždraudimas ir tokiu būdu moterų vertimas ieškoti nesaugių ir slaptų abortų paslaugų lemia didesnę gimdyvių mirtingumą ir sergamumą;
- D. kadangi Jungtinių Valstijų Aukščiausiasis Teismas nustatė precedentą žymioje byloje *Roe prieš Wade* (1973 m.), kuris vėliau buvo patvirtintas bylose *Planned Parenthood prieš Casey* (1992 m.) ir *Whole Woman's Health prieš Hellerstedt* (2016 m.) ir kuriuo užtikrinama JAV konstitucinė teisė į teisėtą abortų iki vaisiaus gyvybingumo; kadangi neseniai nutekintas Aukščiausiojo Teismo pradinės narių daugumos nuomonės projektas, kurį parengė teisėjas Samuel Alito byloje *Thomas E. Dobbs, State Health Officer of the Mississippi Department of Health, ir kt. prieš Jackson Women's Health Organization ir kt.*, panaikintų sprendimą byloje *Roe prieš Wade* ir apribotų konstitucines teises JAV; kadangi numatoma, kad Aukščiausiasis Teismas priims galutinį sprendimą iki 2022 m. birželio mėn. pabaigos; kadangi nutekintas nuomonės projektas yra abortų teisėms žalingiausias rezultatas, kalbant apie tai, ką galėtų nuspręsti Aukščiausiasis Teismas, nes juo valstijoms leidžiama uždrausti abortus bet kuriuo nėštumo momentu ir atveriami galimybė visiškai uždrausti abortus, o tai savo ruožtu panaikintų jų suteikiamą dabartinę moterų ir mergaičių teisių apsaugą JAV;
- E. kadangi Aukščiausiojo Teismo sprendimas, kuris galėtų panaikinti Sprendimą *Roe prieš Wade*, padarytų poveikį moterų ir mergaičių gyvenimui visose JAV, o žalingas pasekmės labiausiai patirtų pažeidžiami asmenys; kadangi panaikinus Sprendimą *Roe prieš Wade* taip pat galėtų būti padarytas neigiamas poveikis kitoms lytinės ir reprodukcinės sveikatos teisėms; kadangi teisės į abortus apribojimai arba draudimas JAV turėtų neproporcingą poveikį skurstančioms moterims, ypač rasinių grupių moterims, įskaitant juodaodes, lotynų kilmės ir čiabuves moteris, taip pat moterims iš kaimo vietovių, LGBTIQ asmenims, neįgalioms moterims, paauglėms, moterims migrantėms, įskaitant neteisėtas migrantas, ir vienišų motinų namų ūkiams; kadangi valstybinės abortų paslaugų teikimo tarnybos visoms moterims, įskaitant tas, kurių socialinė ir ekonominė padėtis yra pažeidžiama, gali suteikti visuotinę prieigą prie saugių ir teisėtų abortų;

⁽⁸⁾ <https://www.who.int/news-room/fact-sheets/detail/abortion>

⁽⁹⁾ UNFPA ataskaita dėl pasaulio gyventojų padėties „Matyti nematomą. Būtinybė imtis veiksmų per nesprendžiamą neplanuoto nėštumo krizę“, 2022 m. kovo mėn.

⁽¹⁰⁾ <https://www.who.int/news-room/fact-sheets/detail/abortion>

2022 m. birželio 9 d., ketvirtadienis

- F. kadangi nutekintame teismo nuomonės projekte atsižvelgiama į pastarojo meto nenuilstamas valstijų lygmens pastangas apriboti ir uždrausti abortų teises JAV ir kadangi nuo 2011 m. JAV valstijos priėmė beveik 500 teisės aktų, kuriais ribojama galimybė pasidaryti abortą; kadangi galimybės pasidaryti abortą apribojimais privers žmones, ypač tuos, kuriems trūksta išteklių ar informacijos, keliauti didelius atstumus, prieš savo valią išnešioti vaisių visą nėštumą arba savarankiškai darytis nesaugų abortą namuose, taip pat padarys juos pažeidžiamus baudžiamojo tyrimo ir baudžiamojo persekiojimo atžvilgiu;
- G. kadangi Teksasas neseniai priėmė vadinamąjį Senato įstatymo projektą Nr. 8 (SB 8), kuriuo draudžiami abortai prasidėjus vaisiaus širdies plakimui, t. y. maždaug nuo šeštos nėštumo savaitės, netaikant jokių išimčių dėl išprievartavimo, incesto ar vaisiaus sveikatos būklės, nesuderinamos su ilgalaikiu gyvenimu po gimimo; kadangi JAV Aukščiausiasis Teismas leido įstatymui įsigaliooti, o Teksasai pavyko išvengti jo konstitucingumo teisminės peržiūros, atleidžiant vyriausybės pareigūnus nuo įstatymo vykdymo užtikrinimo ir sukuriant piliečiams teisinę galimybę už 10 000 JAV dolerių atlygį paduoti į teismą visus, kurie teikia abortų paslaugas arba padeda kam nors atlikti abortą pažeidžiant draudimą, nes nesant nė vieno už įstatymo vykdymo užtikrinimą atsakingo subjekto įstatymą sunkiau užginčyti; kadangi nuostata, leidžianti piliečiams paduoti į teismą visus, kurie teikia abortų paslaugas, atveria daug galimybių priekabiavimui;
- H. kadangi ne mažiau kaip 12 valstijų priėmė ar įvedė įstatymus, kopijuojančius Teksaso SB 8, arba pranešė apie savo ketinimą tai padaryti; kadangi Aidaho ir Oklahomos įstatymų leidėjai neseniai priėmė abortus draudžiančius įstatymus, parengtus pagal SB 8 modelį, įskaitant, Oklahomos atveju, abortų draudimą nuo apvaisinimo momento;
- I. kadangi Aukščiausiajam Teismui nusprendus panaikinti Sprendimą *Roe* prieš *Wade*, sprendimą dėl abortų teisėtumo vėl priimtų valstijos; kadangi 13 valstijų jau yra priėmusios vadinamuosius pamatinius abortus draudžiančius įstatymus, kuriais siekiama nedelsiant, jei Sprendimas *Roe* prieš *Wade* būtų panaikintas, uždrausti arba apriboti galimybę atlikti abortą; kadangi, įskaitant šias 13 valstijų, iš viso 26 valstijos tikrai arba galbūt apribos arba uždraus abortus, jei būtų panaikinta konstitucinė apsauga, o kitos valstijos galbūt bandys atkurti iki 1973 m. priimtus įstatymus, kaip antai Mičiganas, Viskonsinas ir Vakarų Virdžinija, arba įvesti neseniai priimtus abortų apribojimus, kuriuos blokavo teismai, kaip antai Alabama, Džordžija, Ajova, Ohajas ir Pietų Karolina;
- J. kadangi beveik visos mirtys dėl nesaugių abortų įvyksta šalyse, kuriose abortai yra griežtai ribojami; kadangi yra apskaičiuota, kad metinis gimdyvių mirčių dėl nesaugių abortų skaičius JAV antraisiais metais po draudimo įsigaliojimo padidėtų 21 % ⁽¹⁾; kadangi tokių mirčių galima visiškai išvengti;
- K. kadangi nėštumas ir gimdymo komplikacijos visame pasaulyje yra pagrindinė 15–19 metų amžiaus paauglių mergaičių mirties priežastis; kadangi JT vaiko teisių komitetas ⁽²⁾ ragina valstybes dekriminalizuoti abortus ir užtikrinti, kad mergaitės turėtų galimybę kreiptis dėl teisėto ir saugaus aborto paslaugų; kadangi galimi abortų draudimai galėtų pakeisti paauglių nėštumų skaičiaus mažėjimo tendenciją JAV; kadangi paauglės motinos daug dažniau nutraukia studijas ir susiduria su nedarbu ir dėl to dar labiau pablogėja skurdo ciklas;
- L. kadangi, atsižvelgiant į galimą Sprendimo *Roe* prieš *Wade* panaikinimą, vis didesnę susirūpinimą kelia duomenų apsauga; kadangi naudojantis menstruacijų stebėjimo programėlemis arba geolokacinėmis priemonėmis ir paieškos sistemomis galima rinkti duomenis apie žmones, kurie kreipėsi į abortų kliniką, įsigijo abortų tablečių arba ieškojo informacijos; kadangi žmonės gali būti dėl to stebimi arba surinkta informacija gali būti panaudota prieš juos ⁽³⁾;

⁽¹⁾ <https://ncpolicywatch.com/2022/05/05/study-shows-an-abortion-ban-may-lead-to-a-21-increase-in-pregnancy-related-deaths/>

⁽²⁾ 2016 m. gruodžio 6 d. JT vaiko teisių komiteto bendroji pastaba Nr. 20 dėl vaiko teisių įgyvendinimo paauglystėje, 60 punktas.

⁽³⁾ <https://www.vice.com/en/article/m7vzjb/location-data-abortion-clinics-safegraph-planned-parenthood>

2022 m. birželio 9 d., ketvirtadienis

- M. kadangi JAV krikščionims dešiniems priklausančios nevyriausybinių organizacijos (NVO) ir konservatyvių idėjų institutai pasauliniu mastu finansavo judėjimą prieš pasirinkimo laisvę; kadangi šis finansavimas buvo gana didelis; kadangi, jeigu Sprendimas *Roe* prieš *Wade* būtų panaikintas, tai galėtų paskatinti staigų pinigų srauto padidėjimą ir dar didesnę prieš pasirinkimo laisvę nusiteikusių grupių spaudimą visame pasaulyje;
- N. kadangi Aukščiausiajam Teismui panaikinus Sprendimą *Roe* prieš *Wade*, tai gali padrąsinti arba paskatinti judėjimus prieš pasirinkimo laisvę daryti spaudimą vyriausybėms ir teismams už JAV ribų atšaukti abortų teises ir kelti pavojų svarbiems laimėjimams per pastaruosius dešimtmečius, kai daugiau nei 60 šalių⁽¹⁴⁾ reformavo savo įstatymus bei politiką abortų srityje, kad būtų pašalinti apribojimai ir kliūtys;
- O. kadangi, nepaisant bendros pažangos lytinės ir reprodukcinės sveikatos bei teisių apsaugos srityje visame pasaulyje, įskaitant Europą, teisės į saugius ir teisėtus abortus panaikinimas kelia didelį susirūpinimą; kadangi panaikinus Sprendimą *Roe* prieš *Wade* Europos Sąjungoje galėtų sustiprėti judėjimas prieš abortus; kadangi Lenkija yra vienintelė ES valstybė narė, kurios įstatymuose pašalintas abortų teisinis pagrindas, nes 2020 m. spalio 22 d. neteisėtas Konstitucinis Teismas nusprendė panaikinti seniai įtvirtintas Lenkijos moterų teises ir *de facto* uždraudė abortus; kadangi Maltoje abortai yra uždrausti; kadangi medikamentinis abortas ankstyvuojau nėštumo etapu Slovakijoje neteisėtas, o Vengrijoje neprieinamas; kadangi galimybės atlikti abortą taip pat sumažinamos Italijoje⁽¹⁵⁾; kadangi kitose ES valstybėse narėse, kaip antai neseniai Kroatijoje⁽¹⁶⁾;, atsisakoma suteikti galimybę naudotis abortų paslaugomis; kadangi ES ir jos valstybės narės privalo ginti lytinę ir reprodukcinę sveikatą bei teises ir akcentuoti, kad moterų teisės yra neatimamos ir kad jų negalima panaikinti arba susilpninti; kadangi labai svarbu, kad ES ir jos valstybės narės ir toliau darytų pažangą garantuodamos galimybę saugiai, teisėtai ir laiku naudotis abortų paslaugomis pagal PSO rekomendacijas ir įrodymus;
- P. kadangi lytinės ir reprodukcinės teisės, įskaitant saugius ir teisėtus abortus, yra pagrindinė teisė; kadangi kriminalizavimas, uždelsimas ir neleidimas naudotis saugių ir teisėtų abortų paslaugomis yra smurto prieš moteris ir mergaites forma; kadangi kelios žmogaus teisių organizacijos pareiškė, kad atsisakymas leisti naudotis saugių ir teisėtų abortų paslaugomis gali prilygti kankinimui ar žiauriam, nežmoniškam ir žeminančiam elgesiui; kadangi nesaugūs abortai, kurie, uždraudus abortus, baigiasi mirtimi, turėtų būti laikomi „su lytimi susijusiomis žudynėmis, kurias dėl įstatymuose įtvirtintos diskriminacijos patiria tik moterys“⁽¹⁷⁾;
- Q. kadangi tarptautinės žmogaus teisių organizacijos ne kartą ir nuolat tvirtino, kad abortų kriminalizavimas ir apribojimai prieštarauja valstybių tarptautiniams įsipareigojimams žmogaus teisių srityje, kurie saugomi tarptautinėje ir Europos žmogaus teisių teisėje, pavyzdžiui, Tarptautiniame pilietinių ir politinių teisių pakte ir Tarptautiniame ekonominių, socialinių ir kultūrinių teisių pakte, Konvencijoje dėl visų formų diskriminacijos panaikinimo moterims ir Europos žmogaus teisių konvencijoje; kadangi moterų vertimas siekti slapčių abortų, vykti į kitas šalis šiai procedūrai atlikti arba prieš jų valią išnešioti vaisių visą nėštumą yra moterų ir mergaičių žmogaus teisių į gyvybę, fizinę ir psichinę neliečiamybę, lygybę, nediskriminavimą ir sveikatą pažeidimas; kadangi tarptautinės teisės principas dėl regreso nedarymo draudžia valstybėms imtis veiksmų, kurie sumažintų, apribotų ar panaikintų esamas teises lyčių lygybės ir lytinės ir reprodukcinės sveikatos bei teisių srityje;

⁽¹⁴⁾ <https://reproductiverights.org/maps/worlds-abortion-laws/>

⁽¹⁵⁾ https://search.coe.int/cm/Pages/result_details.aspx?ObjectId=0900001680687bdc; [http://www.refreg.ep.parl.union.eu/RegData/etudes/BRIE/2018/608853/IPOL_BRI\(2018\)608853_EN.pdf](http://www.refreg.ep.parl.union.eu/RegData/etudes/BRIE/2018/608853/IPOL_BRI(2018)608853_EN.pdf)

⁽¹⁶⁾ <https://www.roda.hr/en/news/support-for-accessible-safe-and-legal-termination-of-pregnancy-in-croatia.html>

⁽¹⁷⁾ https://view.officeapps.live.com/op/view.aspx?src=https%3A%2F%2Fwww.ohchr.org%2Fsites%2Fdefault%2Ffiles%2FHRCBodies%2FHRC%2FRegularSessions%2FSession35%2FDocuments%2FA_HRC_35_23_AUV.docx&wdOrigin=BROWSELINK

2022 m. birželio 9 d., ketvirtadienis

- R. kadangi 2021 m. rugsėjo mėn. JT ekspertų pareiškime⁽¹⁸⁾ pabrėžiama, kad „moterų žmogaus teisės yra pagrindinės teisės, kurios negali būti pamintos dėl kultūrinių, religinių ar politinių sumetimų, ir kad ideologinėmis ir religinėmis pažiūromis grindžiamas kišimasis į visuomenės sveikatos klausimus ypač kenkia moterų ir mergaičių sveikatai ir gerovei“;
- S. kadangi galimybė visapusiškai naudotis lytine ir reprodukcinė sveikata bei teisėmis, pagal amžių tinkamu, visapusišku seksualumo ir santykių švietimo bei kitomis šių sričių paslaugomis, įskaitant šeimos planavimą, kontracepcijos metodus ir saugius, teisėtus ir nemokamus abortus, taip pat pagarba kiekvieno asmens savarankiškumui ir gebėjimui priimti laisvus ir pagrįstus sprendimus dėl savo kūno ir gyvenimo, yra būtina sąlyga pasiekti lyčių, socialinę ir ekonominę lygybę; kadangi vienodos galimybės naudotis abortų paslaugomis leidžia moterims labiau kontroliuoti savo kūną ir suteikia joms daugiau galimybių padidinti savo ekonominę gerovę;
- T. kadangi lyčių lygybė, skurdo ir išnaudojimo panaikinimas visur ir sveiko gyvenimo bei gerovės užtikrinimas visiems yra pagrindiniai tikslai, išdėstyti atitinkamai 5-ame, 1-ame ir 3-iaame DVT; kadangi, konkrečiau kalbant, užtikrinti visiems prieinamą lytinę ir reprodukcinę sveikatą ir panaikinti visų formų smurtą ir žalingą praktiką prieš moteris ir mergaites yra 3-io ir 5-o DVT siekiai; kadangi visos JT valstybės narės, įskaitant JAV ir ES valstybes nares, prisiėmė pareigas, išpareigojimus ir prievolės laikytis šių DVT ir jų siektinų reikšmių bei juos skatinti;
1. griežtai smerkia visame pasaulyje, įskaitant JAV ir kai kurias ES valstybes nares, vykstantį moterų teisių ir lytinės ir reprodukcinės sveikatos bei teisių regresą; primena, kad lytinė ir reprodukcinė sveikata bei teisės yra pagrindinės žmogaus teisės, kurios turėtų būti saugomos ir stiprinamos ir jokių būdu negali būti susilpnintos ar panaikintos; yra labai susirūpinęs visų pirma dėl to, kokių mastu tokie draudimai prisidės prie traumų, kurias patiria išžaginimo ir incesto aukos;
 2. reiškia tvirtą solidarumą ir paramą moterims ir mergaitėms JAV, taip pat toms, kurios dalyvauja teikiant ir propaguojant teisę ir galimybę naudotis teisėtų ir saugių abortų paslaugomis tokiomis sudėtingomis aplinkybėmis;
 3. primena Jungtinių Amerikos Valstijų Aukščiausiajam Teismui, kad svarbu išlaikyti lemiamą Sprendimą *Roe prieš Wade* (1973 m.) ir iš jo kylančią konstitucinę teisę į abortą apsaugą JAV;
 4. griežtai smerkia bet kokią žmogaus teisių ir konstitucinių teisių regresą; ragina imtis veiksmų siekiant užtikrinti teisę į saugų ir teisėtą abortą JAV ir ragina JAV susilaikyti nuo bet kokių nepažangių veiksmų; ragina atitinkamas visų lygmenų JAV valdžios institucijas, vadovaujantis PSO abortų paslaugų gairėmis, visiškai panaikinti baudžiamąją atsakomybę už galimybę naudotis abortų paslaugomis ir jų teikimą, užtikrinti saugias, teisėtas, nemokamas ir aukštos kokybės lytinės ir reprodukcinės sveikatos paslaugas savo teritorijose ir užtikrinti, kad jos būtų lengvai prieinamos visoms moterims ir mergaitėms;
 5. ragina Teksaso valstijos vyriausybę skubiai panaikinti Senato įstatymo projektą Nr. 8; ragina Aidaho ir Oklahomos valstijų vyriausybes panaikinti savo panašius įstatymus, įskaitant įstatymo projektą HB 4327 (Oklahoma); ragina visas 26 JAV valstijas, kuriose yra pamatinių įstatymų, įsigaliojusių įstatymų ir kitų priemonių, susijusių su abortų draudimais ir apribojimais, juos panaikinti ir užtikrinti, kad jų teisės aktai atitiktų tarptautiniu mastu saugomas moterų teises ir tarptautinius žmogaus teisių standartus;
 6. yra labai susirūpinęs dėl to, kad abortų draudimai ir kiti apribojimai turėtų neproporcingą poveikį skurstančioms moterims, ypač rasinių grupių moterims, įskaitant juodaodes, lotynų kilmės ir čiabuves moteris, taip pat moterims iš kaimo vietovių, LGBTIQ asmenims, neįgalioms moterims, paauglėms, moterims migrantėms, įskaitant neteisėtas migrantės, ir vienišų motinų namų ūkiams; pabrėžia, kad moterims, kurios dėl finansinių ar logistinių kliūčių negali sau leisti vykti

⁽¹⁸⁾ <https://www.ohchr.org/en/statements/2021/09/united-states-un-experts-denounce-further-attacks-against-right-safe-abortion>

2022 m. birželio 9 d., ketvirtadienis

į reprodukcinės sveikatos klinikas kaimyninėse valstijose ar šalyse, gresia didesnis pavojus patirti nesaugias ir gyvybei pavojingas procedūras ir būti priverstoms prieš savo valią išnešioti vaisių visą nėštumą, o tai yra žmogaus teisių pažeidimas ir smurto dėl lyties forma ⁽¹⁹⁾;

7. palankiai vertina tai, kad Atstovų rūmuose buvo priimtas Moterų sveikatos ir apsaugos akto (WHPA) federalinis teisės aktas, kuriuo siekiama apsaugoti teisę į abortų paslaugas visose JAV, tačiau labai apgailestauja dėl to, kad Senatas jam nepritarė; ragina JAV vyriausybę ir (arba) kitas atitinkamas JAV valdžios institucijas gerbti, vykdyti ir ginti moterų ir mergaičių žmogaus teises, įskaitant jų teises į gyvybę, privatumą, sveikatą ir lygybę, ir nediskriminavimą, taip pat jų laisvę nuo diskriminacijos, smurto ir kankinimų ar žiauraus, nežmoniško ir žeminančio elgesio, sukuriant ir remiant federalines teises apsaugos priemones, kad visos moterys ir mergaitės galėtų naudotis saugiomis, teisėtomis ir kokybiškomis lytinės ir reprodukcinės sveikatos paslaugomis, įskaitant abortus;

8. ragina prezidentą Joe Bideną ir jo administraciją dėti daugiau pastangų ir toliau remti abortų teises, taip pat ragina jį užtikrinti galimybę naudotis saugių ir teisėtų abortų paslaugomis; ragina JAV vyriausybę dėti daugiau pastangų siekiant užtikrinti, kad abortai ir kontracepcija būtų integruojami teikiant pagal amžių tinkamą ir išsamią lytinės ir reprodukcinės sveikatos bei teisių informaciją, švietimą ir paslaugas ir kad jie būtų prieinami visiems; palankiai vertina tai, kad JAV vėl skyrė finansavimą JT lytinės ir reprodukcinės sveikatos agentūrai UNFPA ir ragina JAV vyriausybę ir (arba) kitas atitinkamas JAV valdžios institucijas toliau remti lytinę ir reprodukcinę sveikatą bei teises ir tai daryti JT ir kituose daugiašaliuose forumuose;

9. primygtinai ragina JAV vyriausybę ir (arba) kitas atitinkamas JAV valdžios institucijas užtikrinti tinkamą federalinę, konstitucinę ir įstatyminę teisės nutraukti nėštumą apsaugą ir taip pat primygtinai ragina JAV vyriausybę visiškai panaikinti abortų kriminalizavimą, o tam reikia ne tik nutraukti moterų ir mergaičių bei kitų nėščiujų, sveikatos priežiūros paslaugų teikėjų ir kitų asmenų, padedančių teikti abortų paslaugas, baudžiamąjį persekiojimą, bet ir pašalinti abortus iš valstijų baudžiamosios teisės statutų ir panaikinti visus kitus baudžiamuosius įstatymus, politiką ir praktiką;

10. griežtai ragina JAV vyriausybę ir (arba) kitas atitinkamas JAV valdžios institucijas taip pat pašalinti visas abortų paslaugų teikimo kliūtis, įskaitant trečiųjų šalių sutikimą arba pranešimą, privalomus laukimo laikotarpius ir teisėjų arba medikų kolegijų leidimą, ir užtikrinti galimybę laiku gauti abortų paslaugas visoje šalyje; ragina JAV vyriausybę užtikrinti, kad paslauga būtų teikiama nediskriminuojant, apsaugant nuo priekabiavimo, prievartos, baimės ar bauginimo, deramai gerbiant moterų privatumą ir konfidencialumą, taip pat užtikrinant tinkamą sveikatos priežiūros paslaugų teikėjų apsaugą ir pagarbą jiems;

11. ragina JAV vyriausybę ir (arba) kitas atitinkamas JAV valdžios institucijas reglamentuoti sveikatos priežiūros paslaugų teikėjų atsakymą teikti teisėtų abortų paslaugas, be kita ko, remiantis vidinių įsitikinimų išlyga, taip, kad moterims nebūtų užkirstas kelias pasidaryti abortą;

12. yra susirūpinęs dėl asmenų, siekiančių gauti abortų paslaugas, duomenų rinkimo ir netinkamo naudojimo; ragina JAV vyriausybę užtikrinti, kad duomenų apsaugos įstatymai ir politika atitiktų tarptautinius žmogaus teisių standartus, ir garantuoti, kad tvarkant neskelbtiną asmens informaciją, pavyzdžiui, su sveikata susijusius duomenis ir informaciją, būtų gerbiamos asmenų teisės ir būtų vadovaujamas laisvu, konkrečiu, informuotu ir aiškiu jų sutikimu rinkti ir tvarkyti asmens duomenis; ragina skaitmeninio duomenų platinimo tarnybas užtikrinti, kad visose taikomiose programose būtų laikomasi duomenų naudojimą ir apsaugą reglamentuojančių teisės aktų;

13. pripažįsta NVO, kaip paslaugų teikėjų ir lytinės ir reprodukcinės sveikatos bei teisių gynėjų, vaidmenį JAV ir skatina jas tęsti savo darbą; patvirtina, kad šioms NVO reikia tinkamo finansavimo, kad jos galėtų veikti; pabrėžia, kad šių NVO teikiamos paslaugos atitinka moterų ir mergaičių poreikius ir žmogaus teises; pabrėžia, kad jų darbas negali pakeisti valstybės pareigos užtikrinti galimybę naudotis viešomis, teisėtomis ir saugiomis abortų paslaugomis;

⁽¹⁹⁾ https://www.ohchr.org/Documents/Issues/Women/WRGS/SexualHealth/INFO_Abortion_WEB.pdf

2022 m. birželio 9 d., ketvirtadienis

14. ragina JAV vyriausybę imtis būtinų priemonių socialinei paramai užtikrinti, visų pirma vienišų motinų namų ūkių ir paauglių nėštumo atvejais, įskaitant visuotinę vaikų priežiūrą ir sveikatos priežiūrą;

15. ragina JAV vyriausybę pasirašyti ir ratifikuoti visas likusias⁽²⁰⁾ JT ir regionines žmogaus teisių konvencijas ir protokolus, įskaitant 1979 m. Konvenciją dėl visų formų diskriminacijos panaikinimo moterims;

16. yra labai susirūpinęs dėl galimų pasekmių moterų teisėms visame pasaulyje, jei JAV Aukščiausiasis Teismas panaikintų Sprendimą *Roe prieš Wade*; yra labai susirūpinęs dėl galimo atgrasomojo poveikio nustatant prioritetus ir finansuojant lytinę ir reprodukcinę sveikatą bei teisių paslaugas, kurios jau buvo masiškai nustotos teikti ir nepakankamai finansuojamos tiek JAV, tiek visame pasaulyje; susirūpinęs atkreipia dėmesį į tai, kad šalyse, kurios labai priklauso nuo JAV pagalbos visuomenės sveikatos programoms, jo panaikinimas galėtų turėti įtakos tų šalių vyriausybių įsipareigojimui užtikrinti abortus ir kitas reprodukcinę teises;

17. palankiai vertina pastarojo meto teigiamus pokyčius abortų teisių srityje Argentinoje, Meksikoje, Ekvadore, Kolumbijoje ir Čilėje, kurie Pietų Amerikoje daro svarbius žingsnius į priekį moterų teisių srityje, taip pat kitose pasaulio šalyse, kaip antai Angoloje, Indijoje, Kenijoje, Naujojoje Zelandijoje, Šiaurės Airijoje, Pietų Korėjoje ir Tailande;

18. pabrėžia, kaip svarbu užtikrinti moterų ir mergaičių dalyvavimą formuluojant įstatymus ir politikos priemones, kurios daro joms poveikį ir yra susijusios su jų žmogaus teisėmis, įskaitant lytinę ir reprodukcinę sveikatą bei teises, visų pirma abortų paslaugomis, ir kaip svarbu, kad joms būtų užtikrintas teisingumas ir teisių gynimas, kai pažeidžiamos jų teisės;

19. pabrėžia, kad trūksta galimybių naudotis kontracepcijos priemonėmis ir kad esama nepatenkintų poreikių⁽²¹⁾; pabrėžia, kad moterims tenka neproporcinga atsakomybė už kontracepciją, kuri turėtų būti taikoma ir vyrams; pabrėžia, kad šiuo požiūriu būtina kurti ir propaguoti vyrams skirtus kontraceptikus, kad būtų sumažintas neplanuotų nėštumų skaičius; pabrėžia, kad pirmenybė turėtų būti teikiama kovai su seksualiniu smurtu, visapusiškam, pagal amžių tinkamam ir įrodymais grindžiamam seksualumo ir santykių švietimui visiems, įvairiems kokybiškiems, prieinamiems, saugiems, įperkamiems ir, kai tinkama, nemokamiems kontracepcijos metodams ir priemonėms, šeimos planavimo konsultacijoms, taip pat sveikatos priežiūros paslaugoms;

20. ragina ES ir valstybes nares teikti visą įmanomą paramą, įskaitant finansinę paramą, JAV iškūrusioms pilietinės visuomenės organizacijoms, ginančioms, propaguojančioms ir užtikrinančioms lytinę ir reprodukcinę sveikatą bei teises šalyje, tokiu būdu reiškiant nekintamą įsipareigojimą gerbti šias teises; taip pat ragina valstybes nares suteikti saugų prieglobstį visiems medicinos darbuotojams, kuriems dėl jų teisėto darbo teikiant abortų paslaugas gali kilti teisinio persekiojimo ar kitokio priekabiavimo pavojus;

⁽²⁰⁾ Be kita ko, įskaitant Konvencijos dėl visų formų diskriminacijos panaikinimo moterims fakultatyvinių protokolą (1999 m.), Amerikos žmogaus teisių konvenciją (1969 m.), Amerikos žmogaus teisių ekonominių, socialinių ir kultūrinių teisių srityje konvencijos papildomą protokolą (1988 m.), Amerikos žmogaus teisių konvencijos protokolą dėl mirties bausmės panaikinimo (1990 m.), Tarptautinio pilietinių ir politinių teisių paktą pirmąjį ir antrąjį fakultatyvinius protokolus (atitinkamai 1966 m. ir 1989 m.), Tarptautinį ekonominių, socialinių ir kultūrinių teisių paktą (1966 m.), Tarptautinio ekonominių, socialinių ir kultūrinių teisių paktą fakultatyvinių protokolą (2008 m.), Konvencijos prieš kankinimą ir kitokį žiaurų, nežmonišką ar žeminantį elgesį ir baudimą fakultatyvinių protokolą (2002 m.), JT vaiko teisių konvenciją (1989 m.), Vaiko teisių konvencijos fakultatyvinių protokolą dėl pranešimų teikimo ir nagrinėjimo procedūros (2011 m.), Tarptautinę konvenciją dėl visų darbuotojų migrantų ir jų šeimos narių teisių apsaugos (1990 m.), Konvenciją dėl pabėgėlių statuso (1951 m.), Tarptautinę konvenciją dėl visų asmenų apsaugos nuo priverstinio dingimo (2006 m.), Konvenciją dėl neigaliųjų teisių (2006 m.) ir Konvencijos dėl neigaliųjų teisių fakultatyvinių protokolą (2006 m.).

⁽²¹⁾ UNFPA ataskaita dėl pasaulio gyventojų padėties „Matyti nematomą. Būtinybė imtis veiksmų per nesprenžiamą neplanuotą nėštumo krizę“, 2022 m. kovo 30 d.

2022 m. birželio 9 d., ketvirtadienis

21. ragina Europos išorės veikslių tarnybą, Komisiją ir visas ES valstybes nares naudoti visas turimas priemones, kad sustiprintų savo veiksmus, kuriais siekiama kovoti su regresu moterų teisių ir lytinės ir reprodukcinės sveikatos bei teisių srityje, be kita ko, kompensuojant bet kokią galimą JAV finansavimo lytinės ir reprodukcinės sveikatos bei teisių srityje sumažinimą pasauliniu mastu ir tvirtai propaguojant ir teikiant pirmenybę visuotinei saugių ir teisėtų abortų ir kitų lytinės ir reprodukcinės sveikatos teisių prieinamumui jų išorės santykiuose;

22. prašo ES ir jos valstybių narių paraginti JAV vyriausybę nustatyti federalinę teisinę apsaugą teisei į abortus ir iškelti šiuos žmogaus teisių klausimus jų santykiuose su JAV visais lygmenimis ir visuose atitinkamuose tarptautiniuose forumuose, atkreipiant dėmesį į tai, kad jie yra smurto prieš moteris ir mergaites forma; taip pat ragina ES delegaciją JAV, bendradarbiaujant su atitinkamomis JAV valdžios institucijomis ir vietoje įgyvendinant LLVP III, teikti pirmenybę lytinei ir reprodukcinėi sveikatai bei teisėms;

23. ragina ES ir jos valstybes nares tvirtai remti visų asmenų lytinę ir reprodukcinę sveikatą bei teises, be kita ko, skatinant griežtesnę teisinę apsaugą ES viduje ir šalinant kliūtis naudotis šiomis teisėmis;

24. ragina ES ir jos valstybes nares įtraukti teisę į abortus į Chartiją;

25. ragina Europos išorės veikslių tarnybą, ES delegacijas ir valstybių narių ambasadas visame pasaulyje aktyviai bendrauti su žmogaus teisių gynėjais, dirbančiais lytinės ir reprodukcinės sveikatos bei teisių srityje, ir juos ginti, visų pirma šalyse, kuriose taikomi teisės į abortus ir galimybės juos atlikti apribojimai;

26. ragina Komisijos pirmininko pavaduotoją / Sąjungos vyriausiąją įgaliotinį užsienio reikalams ir saugumo politikai, ES specialųjį įgaliotinį žmogaus teisėms ir Komisijos narį, atsakingą už lyčių lygybę, tuo atveju, jei Sprendimas *Roe* prieš *Wade* būtų panaikintas, apsvaistinti galimybę, bendraujant su JAV pareigūnais, pasmerkti šį moterų lytinės ir reprodukcinės sveikatos bei teisių ir jų teisės į sveikatos priežiūrą pažeidimą, taip pat teisinį netikrumą, kurį tai sukels;

27. pabrėžia, kad pagal Pekino veikslių programą ir Tarptautinės konferencijos gyventojų ir vystymosi klausimais (angl. ICPD) veikslių programą turi būti saugoma visų asmenų teisė į kūno neliečiamumą ir teisė savarankiškai priimti su juo susijusius sprendimus bei užtikrinama galimybė gauti pagrindines paslaugas, kuriomis faktiškai įgyvendinamos šios teisės; pabrėžia, kad galimybė naudotis sveikatos priežiūros paslaugomis yra viena iš pagrindinių žmogaus teisių ir kad valstybė privalo teikti ir užtikrinti sveikatos priežiūros paslaugas visiems; ragina laikytis visapusiško visuotinio požiūrio nustatant pagrindinių lytinės ir reprodukcinės sveikatos priežiūros paslaugų rinkinį, įskaitant priemones, kuriomis būtų siekiama užkirsti kelią nesaugiems ir slaptiems abortams ir jų vengti, taip pat priežiūros paslaugų po abortų teikimą; šis rinkinys turėtų būti integruotas į visuotinės sveikatos apsaugos strategijas, politiką ir programas; apgailestauja dėl to, kad sveikatos priežiūros paslaugos nėra prieinamos visiems JAV gyventojams; primena, kad skurdas yra glaudžiai susijęs su priverstiniu ir prievartiniu nėštumo tęsimu ir su saugaus bei teisėto aborto galimybės nebuvimu;

28. dar kartą patvirtina, kad abortas visada turi būti savanoriškas sprendimas, pagrįstas asmens prašymu ir priimtas laisva valia, laikantis medicinos standartų ir atsižvelgiant į buvimą, prieinamumą, įperkamumą ir saugą, remiantis PSO gairėmis; ragina valstybes nares užtikrinti visuotinę galimybę naudotis saugių ir teisėtų abortų paslaugomis ir gerbti teisę į laisvę, privatumą ir geriausią įmanomą sveikatos priežiūrą;

29. primygtinai ragina valstybes nares dekriminalizuoti abortus ir pašalinti kliūtis saugiems ir teisėtiems abortams bei galimybei naudotis lytinės ir reprodukcinės sveikatos priežiūros paslaugomis bei su tokiais kliūtimis kovoti; ragina valstybes nares nediskriminuojant užtikrinti galimybę naudotis saugiomis, teisėtomis ir nemokamomis abortų paslaugomis, sveikatos priežiūros paslaugomis prieš gimdymą ir pagimdžius, savanorišku šeimos planavimu, kontracepcija, jaunimui palankiomis paslaugomis, taip pat ŽIV prevencijos, gydymo, priežiūros ir paramos paslaugomis;

30. smerkia tai, kad moterys negali pasinaudoti abortų paslaugomis dėl kai kuriose valstybėse narėse įprastos praktikos, pagal kurią praktikuojantiems gydytojams, o kai kuriais atvejais – visoms medicinos įstaigoms leidžiama atsisakyti teikti sveikatos priežiūros paslaugas remiantis vidinių įsitikinimų išlyga, dėl kurios nutraukti nėštumą nesutinkama dėl religijos ar vidinių įsitikinimų ir kuri kelia pavojų moterų gyvybei ir teisėms; pažymi, kad ši išlyga taip pat dažnai taikoma tokiais atvejais, kai vėlavimas gali kelti pavojų paciento gyvybei ar sveikatai;

2022 m. birželio 9 d., ketvirtadienis

31. primygtinai ragina Komisiją visapusiškai naudotis savo kompetencija sveikatos politikos srityje ir remti valstybių narių pastangas užtikrinant visuotinę lytinės ir reprodukcinės sveikatos bei teisių prieinamumą pagal 2021–2027 m. Sąjungos programą „ES – sveikatos labui“, skatinant informavimą ir švietimą sveikatos klausimais, stiprinant nacionalines sveikatos sistemas ir didinant sveikatos priežiūros standartų konvergenciją, kad būtų sumažinti sveikatos priežiūros skirtumai valstybėse narėse ir tarp jų, ir sudarant palankesnes sąlygas valstybėms narėms keistis geriausios praktikos pavyzdžiais lytinės ir reprodukcinės sveikatos bei teisių srityje; ragina valstybes nares daryti pažangą siekiant visuotinio sveikatos draudimo, kurio esminis elementas būtų lytinė ir reprodukcinė sveikata bei teisės;

32. paveda Pirmininkei perduoti šią rezoliuciją Tarybai, Komisijai, Komisijos pirmininko pavaduotojui ir Sąjungos vyriausiajam įgaliotiniui užsienio reikalams ir saugumo politikai, ES specialiajam įgaliotiniui žmogaus teisių klausimais, Jungtinių Amerikos Valstijų Prezidentui ir jo administracijai, JAV Kongresui ir JAV Aukščiausiajam Teismui.
